

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านต่างๆ ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์
2. เพื่อเปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน
3. เพื่อเปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศชายกับเพศหญิง
4. เพื่อเปรียบเทียบการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารกกับไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของมารดาและบุตร โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของมารดา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อเดือน ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรส ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก และจำนวนบุตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลของบุตร ได้แก่ เพศ อายุ และลำดับที่ของการเกิด

ส่วนที่ 2. แบบสอบถามการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ร่วมกับการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดแนวคิดตามพัฒนาจิตด้านจิตใจของมารดา (Psychological Tasks) ของ Kaplan & Mason (1960) ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 4 อันดับ จากไม่ทำเลย ทำน้อย ทำเป็นส่วนใหญ่ และทำมากที่สุด โดยผู้ตอบสามารถเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว จำนวน 56 ข้อ มีทั้งข้อความทางบวกและข้อความทางลบ คะแนนที่ได้เป็นคะแนนแบบต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

หลังจากได้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยงตรงเหมาะสมจนพัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัย สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามดังกล่าวไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งเป็นมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์อายุ 1-19 ปี ซึ่งพบบุตรมารับการกระตุ้นพัฒนาการอย่างสม่ำเสมอ ณ โรงพยาบาลและโรงเรียนราชานุกูล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือติดต่อขอความร่วมมือถึงผู้อำนวยการทั้ง 3 สถาบัน เพื่อขออนุญาต และขอความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ รอหนังสือตอบรับ
2. เมื่อได้รับหนังสือตอบรับเป็นที่เรียบร้อย ดำเนินการติดต่อเข้าพบอาจารย์ใหญ่ฝ่ายการศึกษาพิเศษโรงเรียนราชานุกูล หัวหน้าพยาบาลฝ่ายกระตุ้นพัฒนาการโรงพยาบาลราชานุกูล หัวหน้าฝ่ายกระตุ้นพัฒนาการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และผู้อำนวยการมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง เพื่อปรึกษาถึงรายละเอียด ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด
3. แนะนำตัวกับมารดาที่พบบุตรมารับการกระตุ้นพัฒนาการ ทั้งที่โรงพยาบาลราชานุกูลโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และมูลนิธิสถาบันแสงสว่าง โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม
4. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 วิธีดังนี้
  - 4.1 แจกแบบสอบถามให้มารดา ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ด้วยตัวผู้วิจัยเอง ที่โรงพยาบาลราชานุกูลและโรงเรียนราชานุกูล โดยแจกแบบสอบถามแก่มารดาที่หน่วยกระตุ้นพัฒนาการของโรงพยาบาล และมารดาของเด็กที่อยู่ประจำ และไป-กลับ ในช่วงระหว่างที่มารดาพบบุตรมารับการกระตุ้นพัฒนาการ หรือมารับเด็กกลับบ้านที่โรงเรียน ตั้งแต่วันจันทร์-วันศุกร์ เวลา 09.00-16.00 น. ในส่วนของโรงพยาบาลให้ส่งแบบสอบถามคืนเมื่อมาตรวจตามนัดครั้งต่อไป ส่วนที่โรงเรียนให้ส่งแบบสอบถามคืนในวันรุ่งขึ้นเมื่อมาส่งเด็กเข้าเรียนในตอนเช้า หรือมารับเด็กกลับบ้านในตอนเย็น ในรายที่มารดาเด็กอยู่ต่างจังหวัด หรือไม่สะดวกที่จะส่งคืนด้วยตัวเอง ผู้วิจัยจำหน่ายของติดแถมปีและให้ส่งคืนทางไปรษณีย์

4.2 แจกแบบสอบถามให้มารดา ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ด้วยตัวผู้วิจัยเอง ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่หน่วยกระตุ้นพัฒนาการของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และให้ส่งแบบสอบถามคืนในการมาตรวจตามนัดครั้งต่อไป ในรายที่มารดาไม่สะดวกที่จะส่งคืนด้วยตัวเอง ผู้วิจัยจำหน่ายซองติดแสตมป์และให้ส่งคืนทางไปรษณีย์

4.3 อาจารย์ประจำชั้นของเด็กที่มีมูลนิธิสถาบันแสงสว่างช่วยแจกแบบสอบถามให้แก่มารดาของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ และอาจารย์ประจำชั้นเป็นผู้เก็บรวบรวมให้

4. เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาเรียบร้อยแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำคำตอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ข้างต้น และนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for Social Science) โดยมีขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของมารดา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ของครอบครัวต่อเดือน ลักษณะครอบครัว สถานภาพสมรส และประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก

ตอนที่ 2 คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความแปรปรวนสี่ทาง (Four Way Analysis of Variance) ของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ กับตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ได้แก่ วัยของบุตร เพศของบุตร ประสบการณ์การเลี้ยงดูทารก และด้านของการปรับบทบาทการเป็นแม่

การนำเสนอข้อมูล

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ โดยนำเสนอในรูปแบบข้อความควบคู่กับตาราง และกราฟ ดังนี้

1. แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลพื้นฐานของมารดา
2. แสดงคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ (Main effect)
3. แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามตัวแปรอิสระ
4. แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน
5. แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านต่างๆของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์
6. แสดงคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ จำแนกตามความสัมพันธ์ร่วมระหว่างวัยและเพศ
7. แสดงกราฟเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยและเพศต่างกัน

ผลการวิจัย

1. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์มีการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านต่างๆ อยู่ในระดับค่อนข้างดี และมีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ในแต่ละด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์เพศชายกับเพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่ไม่แตกต่างกัน
4. มารดาที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูทารกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยของการปรับบทบาทการเป็นแม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ส่วนใหญ่สามารถปรับบทบาทการเป็นแม่ได้ค่อนข้างดี เนื่องจากมารดาเหล่านี้ได้มีโอกาสนำบุตรมารับการส่งเสริมพัฒนาการ และได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่สามารถสอนและส่งเสริมความสามารถของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ได้ จึงควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานที่สามารถดูแลและส่งเสริมพัฒนาการแก่เด็กพิเศษให้เพียงพอกับความต้องการของครอบครัวของเด็กพิเศษเหล่านี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัดที่ยังขาดแคลนหน่วยงานเหล่านี้อยู่มาก เพื่อช่วยให้มารดาสามารถปรับบทบาทการเป็นแม่ได้ดีส่งผลให้บุตรมีพัฒนาการที่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่เป็นภาระกับสังคมต่อไปในอนาคต
2. จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่ามารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์มีปัญหาในการปรับบทบาทการเป็นแม่ในด้านความสามารถในการรับมือกับบุตรมากที่สุด และมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุนก็มีปัญหาในการปรับบทบาทการเป็นแม่มากที่สุดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยรุนเพศหญิง ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรที่จะตระหนักและหาวิธีการช่วยเหลือมารดาเหล่านี้ให้เร็วที่สุด เพราะอาจส่งผลให้บุตรกลุ่มอาการดาวน์มีปัญหาในการดำรงชีวิตต่อไปในอนาคต
3. เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ส่วนมากมีการปรับบทบาทการเป็นแม่อยู่ในระดับค่อนข้างดี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่นำบุตรมารับการส่งเสริมพัฒนาการในสถานบริการทั้งของภาครัฐและเอกชน จึงควรศึกษาเปรียบเทียบในกลุ่มที่นำบุตรมารับการส่งเสริมพัฒนาการในสถานบริการของภาครัฐและเอกชน
4. ทุกโรงพยาบาลควรมีการจัดทีมบุคลากรที่สามารถให้ความรู้และคำแนะนำแก่มารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์ตั้งแต่หลังคลอด รวมถึงการจัดหาสถานที่ที่มารดาสามารถพานบุตรไปปรับการกระตุ้นพัฒนาการได้ตั้งแต่ระยะแรก เพื่อให้มารดาสามารถปรับบทบาทการเป็นแม่ได้เร็วมากขึ้นและตัวบุตรเองก็จะได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ และพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงสุดได้
5. ควรมีการศึกษาการปรับบทบาทการเป็นแม่ ของมารดาที่มีบุตรกลุ่มอาการดาวน์วัยต่างกันเป็นรายบุคคล (case study) หรือการศึกษาแบบติดตามระยะยาว (longitudinal study) เพื่อลดข้อจำกัดของ cohort effects ในการวิจัยแบบภาคตัดขวาง (cross-sectional method)
6. ควรมีการศึกษาถึงวิธีการส่งเสริมพัฒนาการให้มากขึ้น เพื่อช่วยให้บิดามารดาของเด็กพิเศษได้รับประโยชน์มากขึ้น